

HRVATSKI glasnik

Godina XXIII, broj 38

26. rujna 2013.

cijena 200 Ft

Foto: Branka Pavić Blažetin

Komentar

Vrijedno je razmisliti

Na nedavno organiziranoj priredbi u Fićehazu razgovarala sam s mjesnim župnikom koji je također pripadnik narodnosti, ali ne hrvatske, nego mađarske, naime podrijetlom je iz etničke skupine Čango-Mađara iz Rumunjske, pa reče da u potpunosti shvaća što znači biti pripadnikom nacionalne manjine, što su njegove vrline, a što su poteškoće. Prema njegovu mišljenju nacionalna samosvijest u velikoj mjeri ovisi i o tome poštuje li zajednica samu sebe, poštuje li osoba koja pripada toj zajednici samu sebe i svoju zajednicu, poznaje li unutarnje vrijednosti svoje zajednice, jer ako ne poznaje unutarnje vrijednosti, ako nema unutarnje želje za očuvanjem, promicanjem svoje samosvijesti, ne govori o tome, ne njeguje ju, onda ne može ni s pravom očekivati bilo koju vanjsku pomoć. Njegove riječi potakle su me na razmišljanje koliko naša zajednica poznaje samu sebe, koliko mi, članovi te zajednice, poštujemo sami sebe, svoju zajednicu, koliko činimo za njezino promicanje? Što bi, zapravo, trebale značiti te rečenice? Na koji način poštujemo kao pripadnici narodnosti samoga sebe ili svoju zajednicu? Naravno, kao što svaki čovjek, tako i pripadnik narodnosti individualna je osoba pa te stvari prosuđuje na različit način, no pripada li tko nekoj zajednici, to ipak znači neke zajedničke odrednice. Zapravo zajednica je skup osoba povezanih zajedničkim ciljem, a što su ciljevi naše narodnosne zajednice? Vjerujem da očuvanje i njegovanje narodnosnog jezika, kulture i tradicija, te zastupanje interesa zajednice. Redosljed je namjeran, jer jedna nacionalna zajednica bez zajedničkog jezika, kulture, tradicija takoreći i ne postoji, pa onda nije ni bitno zastupati njezine interese. Tu se javlja ono što je i župnik naglasio, prvo treba dokazati da cijenimo svoje, svoj jezik, svoje tradicije itd., da ih njegujemo, da ih promičemo, pa zatim možemo zatražiti i vanjsku pomoć. A kako možemo sami poštivati svoj jezik? Dakako, ako ga rabimo, ako njegujemo u svakoj prilici, ako svoje potomke naučimo na onaj jezik koji poštujemo. Ne znam koliko smo u tome uspješni, je li odista u dovoljnoj mjeri cijenimo svoj jezik, trudimo li se da ga predamo svojim potomcima, rabimo li ga u svakoj prilici kada imamo mogućnost? Možda ne bi škodilo da svi mi, koji smo pripadnici naše zajednice, katkad si postavimo ovo pitanje, samo radi uzvratne potvrde, jer ako nešto poštujemo i volimo, onda red je da se i brinemo za njega. Možda na promicanju i njegovanju tradicija i kulture više učinimo, no i to bi trebalo preispitati, zapostavljamo li neku granu, jer možda ni taj dio nije u ravnoteži. Ako smo preispitali sebe u poštivanju svoje zajednice i uvjerali smo se da to činimo ispravno, neće izostati ni odgovarajuća vanjska pomoć.

Bernadeta Blažetin

„Glasnikov tjedan”

Hrvati u Mađarskoj, vjerni su gledatelji serijala Hrvatske radio-televizije Lijepom našom. Godinama u razgovoru uvijek me pitaju, ne znaš kako bi se mogla Lijepa naša dovesti u Mađarsku, pa da putem Hrvatske radio-televizije gledateljstvu u „Lijepoj Našoj” predstavimo brojna folklorna društva Hrvata u Mađarskoj.

Civilna sfera gradišćanskih Hrvata iz triju država okupila se; Kulturni savez Hrvata u Slovačkoj, Društvo gradišćanskih Hrvatov u Ugarskoj i Hrvatsko kulturno društvo u Gradišću, te uspjela pridobiti ekipu serijala „Lijepom

Pečuhu u punom jeku. Kako mi reče ovih dana Jozo Hari, doživio je manji šok nakon telefonskog poziva urednika serijala Lijepom našom Branka Uvodića koji je otkazao pečuško snimanje „Lijepom našom” pozivajući se na financijske teškoće HRT-a. A dvorana je bila već rezervirana, hotel i smještaj, prehrana osigurani za cijelu ekipu (ne mali broj ljudi), izvođači obaviješteni i već počeli s pripremanjima, ulaznice grafički osmišljene, političari obaviješteni, ljudi u iščekivanju... Jozo Hari poslao mi je za Hrvatski glasnik i za vas, dragi čitatelji, pismo dobiveno od urednika Branka Uvodića. Gospodin Uvodić piše „neobično mi je žao što Vam moram javiti vijest da, usprkos velikoj želji i obavljenim pripremanjima i dogovorima, nismo u mogućnosti u ovom terminu 08. 10. 2013. realizirati dugo dogovaranje gostovanje serijala Lijepom našom u Pečuhu. Prilikom izrade rebalansa do kraja godine zbog nedostatka sredstava skinuta su nam dva gostovanja u inozemstvo. Proračunom za sljedeću, 2014. godinu bit će predviđeno 6 gostovanja i sasvim sigurno mi ćemo realizirati naše dogovore i snimanje u Pečuhu. Još jednom moje velike isprike zbog Vašeg uložene truda u dosadašnje pripreme. Prema svemu što sam vidio, Vi biste, a siguran sam i bit ćete jedan od naših najboljih domaćina. Radujem se budućoj suradnji i boljim vremenima!”

„Kako mi reče ovih dana Jozo Hari, doživio je manji šok nakon telefonskog poziva urednika serijala Lijepom našom Branka Uvodića koji je otkazao pečuško snimanje „Lijepom našom” pozivajući se na financijske teškoće HRT-a. A dvorana je bila već rezervirana, hotel i smještaj, prehrana osigurani za cijelu ekipu (ne mali broj ljudi), izvođači obaviješteni i već počeli s pripremanjima, ulaznice grafički osmišljene, političari obaviješteni, ljudi u iščekivanju...”

našom”. U Šopronu je 8. ožujka snimljena televizijska emisija „Lijepom našom”. Sudjelovalo je preko dvadeset skupina iz Austrije, Mađarske, Slovačke i Hrvatske.

Na posljednjoj sjednici Skupštine Hrvatske državne samouprave njezin predsjednik Mišo Hepp kazao je, opravdavajući odsustvo sa sjednice ravnatelja Kulturno-prosvjetnog centra i odmarališta Hrvata iz Mađarske Joze Harija, kako su pripreme za javno snimanje emisije Lijepom našom u

Pečuhu u punom jeku. Kako mi reče ovih dana Jozo Hari, doživio je manji šok nakon telefonskog poziva urednika serijala Lijepom našom Branka Uvodića koji je otkazao pečuško snimanje „Lijepom našom” pozivajući se na financijske teškoće HRT-a. A dvorana je bila već rezervirana, hotel i smještaj, prehrana osigurani za cijelu ekipu (ne mali broj ljudi), izvođači obaviješteni i već počeli s pripremanjima, ulaznice grafički osmišljene, političari obaviješteni, ljudi u iščekivanju... Jozo Hari poslao mi je za Hrvatski glasnik i za vas, dragi čitatelji, pismo dobiveno od urednika Branka Uvodića. Gospodin Uvodić piše „neobično mi je žao što Vam moram javiti vijest da, usprkos velikoj želji i obavljenim pripremanjima i dogovorima, nismo u mogućnosti u ovom terminu 08. 10. 2013. realizirati dugo dogovaranje gostovanje serijala Lijepom našom u Pečuhu. Prilikom izrade rebalansa do kraja godine zbog nedostatka sredstava skinuta su nam dva gostovanja u inozemstvo. Proračunom za sljedeću, 2014. godinu bit će predviđeno 6 gostovanja i sasvim sigurno mi ćemo realizirati naše dogovore i snimanje u Pečuhu. Još jednom moje velike isprike zbog Vašeg uložene truda u dosadašnje pripreme. Prema svemu što sam vidio, Vi biste, a siguran sam i bit ćete jedan od naših najboljih domaćina. Radujem se budućoj suradnji i boljim vremenima!”

Branka Pavić Blažetin

Poziv na suradnju

Poštovani čitatelji Hrvatskoga glasnika, Hrvatskog kalendara, ljudi od pera, svi vi koji pišete na hrvatskom jeziku u Mađarskoj, pozivamo vas na suradnju u oblikovanju sadržaja Hrvatskog kalendara 2014. Molimo vas da svoje radove, napise, fotografije pošaljete elektronskom poštom najkasnije do 15. listopada na e-mail adresu: branka@croatica.hu. Ako vas zanimaju detaljnije informacije, možete se obavijestiti na telefonu: +36 30 396 1852. Zadržavamo pravo objave poslanih napisa, fotografija, ilustracija...

U nadi suradnje

Branka Pavić Blažetin, urednica Hrvatskog kalendara 2014

Čitajte i širite
Hrvatski glasnik!

Aktualno

Redovita sjednica Županijske hrvatske samouprave

Prihvaćeno izvješće o polugodišnjem izvršenju proračuna, odluka o izmjeni proračuna za 2013. g.

Na poziv predsjednika Jose Šibalina, u utorak, 10. rujna, zasjedalo je Vijeće Hrvatske samouprave Bačko-kiškunske županije. Redovita je sjednica održana u Hrvatskom vrtiću, osnovnoj školi i učeničkom domu u Santovu, a uz pet od ukupno sedam vijećnika Županijske samouprave, te vanjsku članicu Odbora za financije, nazočili su i stalno pozvani gosti, bačvanski članovi Skupštine Hrvatske državne samouprave.

Pošto je utvrđen kvorum, jednoglasno je prihvaćen dnevni red: kao prvo Izvješće o polugodišnjem izvršenju proračuna za 2013. godinu, kao drugo Izmjene proračuna za 2013. godinu, te razna pitanja.

Na prijedlog Odbora za financije, vijeće je bez rasprave jednoglasno prihvatilo polugodišnje financijsko izvješće. Kako je pri tome istaknuto, u prvom polugodištu prihodi su ostvareni u iznosu od 823 tisuće forinta, od

toga 445 tisuća činila je opća državna potpora za djelovanje, a 378 tisuća ostatak iz 2012. godine koji je vezan za ovu godinu, a namijenjen za sufinanciranje mjesnih hrvatskih priredaba od širega regionalnog značenja, održanih u proteklom razdoblju u Baji, Dušniku, Gari, Aljmašu i Santovu. Za materijalne izdatke potrošeno je 233 tisuće forinta, a za putne troškove, održavanje sjednica i priredaba 196 tisuća. Jednoglasno je prihvaćen i pismeni prijedlog izmjene proračuna za tekuću godinu, s jednakim prihodima i rashodima s ukupnim iznosom od 2.015 tisuća forinta. Od dodatne potpore za djelovanje za 2013. godinu u iznosu od 1.192 tisuće forinta, za materijalne izdatke izdvojeno je 392 tisuće, a za sufinanciranje mjesnih programa od regionalnog značenja predviđeno je 800 tisuća forinta.

Pod raznim je bilo riječi o aktualnim pitanjima i predstojećim priredbama. Predsjednik

Saveza Hrvata u Mađarskoj Joso Ostrogonac, dopredsjednica Hrvatske državne samouprave Angela Šokac Marković te predsjednik Odbora HDS-a za kulturu, vjerska pitanja, mladež i šport izvijestili su nazočne o pripremama Državnog dana Hrvata koji će se ove godine održati u Baji, 16. studenoga. Predsjednici hrvatskih samouprava sela Bačina Franjo Anišić i Gare Martin Kubatov podnijeli su molbe za podupiranje Županijskog susreta hrvatskih učenika u Bačinu 18. listopada, odnosno za gostovanje Garskoga kulturnog umjetničkog društva u Tavankutu, te za Hrvatsku kulturnu večer u Gari pozivanjem na uzvratno gostovanje HKUD-a «Matija Gubec» iz Tavankuta.

Iduća sjednica Županijske hrvatske samouprave na temu priprema predstojećih programa najavljena je za kraj rujna.

S. B.

Savez državnih narodnosnih samouprava zasjedao u Vlašićima

Kako donose službene mrežne stranice Zadarske županije, 20. rujna 2013. godine župan Stipe Zrilić sa suradnicom, pročelnicom Milenom Ikić primio je u Domu Županije članove Saveza državnih manjinskih samouprava Republike Mađarske predvođe-

pešti. Ovoga puta članovi Saveza, kako saznajemo, izuzev predstavnika Nijemaca i Roma, boravili su u Pansionu «Zavičaj» u Vlašićima.

Župan Zrilić goste je upoznao sa Zadarskom županijom, njezinim zemljopisnim

izlaganju te istaknuo da se u Mađarskoj za nacionalne manjine rabi naziv nacionalne zajednice. Međusobno surađuju preko Saveza (izuzev Armenske državne samouprave koji nisu članovi), a na području Mađarske ima ih trinaest.

Spomenuo je i činjenicu da su Hrvati iz Mađarske česti gosti u Zadarskoj županiji, i to u spomenutom Kulturno-prosvjetnom centru u kojem su ove godine ostvarili gotovo deset tisuća noćenja. Svoj posjet Zadru gosti su nastavili obilaskom stare gradske jezgre i posjetom Muzeju antičkoga stakla, donose spomenute mrežne stranice.

-hg-

ne predsjednikom Saveza i predsjednikom Hrvatske državne samouprave Mišom Heppom. Napomenimo kako spomenuti Savez, udrugu utemeljenu prije nekoliko godina, čine predsjednici državnih narodnosnih samouprava. Predsjednik je Saveza predsjednik HDS-a Mišo Hepp, dopredsjednik predsjednik Njemačke državne samouprave Ottó Heinek, a tajnik Jozo Solga. Savez ima važnu ulogu u komunikaciji s organima vlasti Mađarske, a njegove sjednice uglavnom se održavaju u HDS-ovu sjedištu u Budim-

položajem, prirodnim obilježjima te kulturno-povijesnom baštinom i gospodarstvom, te s brojem i položajem pripadnika nacionalnih manjina koji žive u ovoj županiji. Također župan istaknuo je kako je pitanje nacionalnih manjina važno za svaku zajednicu te izrazio svoju želju da pripadnici svih nacionalnih manjina imaju sva prava u Republici Hrvatskoj, a da tako bude i s pripadnicima hrvatske nacionalne manjine u drugim državama. Predsjednik Hrvatske samouprave Hepp zahvalio je županu na dobrodošlici i

PAG – Kako donose mrežne stranice grada Paga, paški gradonačelnik Željko Maržić i predsjednik Gradskog vijeća Zlatko Šuljić primili su predstavnike 13 nacionalnih zajednica Saveza državnih manjinskih samouprava u Mađarskoj. Izaslanstvo su predvodili dr. Čaba Latorcai, zamjenik državnog tajnika Ministarstva ljudskih resursa, i Mišo Hepp, predsjednik Saveza i predsjednik Hrvatske državne samouprave u Mađarskoj. Povod je posjeta održavanje sjednice Saveza u Kulturno-prosvjetnom centru Hrvata iz Mađarske u Vlašićima na otoku Pagu. Goste iz Mađarske vodio je Tibor Radić, ravnatelj Kulturno-prosvjetnog centra Hrvata u Vlašićima. Gosti su posjet nastavili razgledanjem gradske jezgre, Galerije paške čipke, Izložbe solarstva i Etnogalerije.

Redovita skupština HDS-a u Budimpešti

Skupština prihvatila polugodišnja financijska izvješća, odobrila razvijanje pečuškog vrtića, raspravljala o organiziranju medijskog centra, Croatici odobrila kredit od 13 milijuna forinti, te prihvatila rebalans proračuna od 892,405 milijuna forinta

Pošto su prije, 4. rujna, u pečuškoj Hrvatskoj školi Miroslava Krleže održane i redovite sjednice svih četiriju skupštinskih odbora – Odbora za pravna pitanja, Odbora za financije, Odbora za odgoj i obrazovanje te Odbora za kulturu, vjerska pitanja, mladež i šport – sukladno Odredbama Pravilnika o organizaciji i radu Hrvatske državne samouprave, njezin predsjednik Mišo Hepp sazvao je sjednicu Skupštine za 14. rujna 2013. godine u Ured Hrvatske državne samouprave u Budimpešti.

Pošto je utvrđen kvorum, budući da se odazvalo 18 od 29 zastupnika, Skupština je jednoglasno prihvatila pismeni prijedlog dnevnoga reda naznačen u pozivnici. Tako je rad Skupštine počeo sjednicom otvorenom za javnost. Gotovo bez rasprave, uz manje usmene dopune jednoglasno su prihvaćena izvješća predsjednika o radu između dviju sjednica Skupštine, o izvršenju odluka kojima je rok istekao, te o odlukama za koje je bio ovlašten predsjednik, nadalje financijska izvješća Hrvatskog vrtića, osnovne škole i učeničkog doma u Santovu, Hrvatskog vrtića, osnovne škole, gimnazije i učeničkog doma Miroslava Krleže u Pečuhu, Znanstvenog zavoda Hrvata u Mađarskoj (Pečuh), Muzeja sakralne umjetnosti Hrvata u Mađarskoj (Prisika), Kulturno-prosvjetnog centra i odmarališta Hrvata iz Mađarske (Vlašići, otok Pag, Hrvatska), Hrvatskoga kluba Augusta Šenoae (Pečuh), Ureda Hrvatske državne samouprave, te na kraju i skupno financijsko izvješće Hrvatske državne samouprave, njezina ureda i ustanova za razdoblje od 1. siječnja do 30. lipnja 2013. godine. Kako je pri tome istaknuto, sukladno proračunu, u prvom polugodištu ostvareno je uspješno gospodarenje HDS-a, njegova ureda i ustanova.

Predsjednik Mišo Hepp uz ostalo je istaknuo, ako u planiranome državnom financiranju narodnosnih odgojno-obrazovnih ustano-

va ne dođe do promjena, to bi samo za pečušku ustanovu značilo minus 28 milijuna, a za santovačku minus 18 milijuna forinta. Kako je najavio, slijede teški razgovori s nadležnima, ali vjeruje da će se to pitanje riješiti na povoljan način, ako ne, «onda će nas dovesti u nezgodnu situaciju». Nadalje izrazio je radost i zadovoljstvo što je mogao nazočiti brojnim hrvatskim priredbama diljem Mađarske koje su priređene u proteklom razdoblju. Dodavši pismenom izvješću i usmenoj dopuni predsjednika, predsjednik Odbora za kulturu, vjerska pitanja, mladež i šport čestitao je reprezentaciji Hrvata iz Mađarske i

izborniku Ivanu Guganu na osvojenome drugom mjestu na Četvrtom europskom natjecanju nogometnih reprezentacija hrvatskih manjina koje je održano od 21. do 23. lipnja u Vukovaru, te domaćinima i suorganizatorima, kaniškoj Hrvatskoj samoupravi i njezinoj predsjednici Mariji Vargović, odnosno Pomurskoj regiji, na uspješnome 7. državnom hrvatskom hodočašću održanom povodom blagdana Svetog Feliksa 13. srpnja u zalskome svetištu Komaru. Izdvojimo da je međudobno u sklopu projekta TAMOP – 3.4.1.A-11/1-2012.-0006 „Razvijanje hrvatskih nastavnih pomagala i programa potpore“, 26. srpnja u Budimpešti potpisan ugovor o izdavanju hrvatskih udžbenika, priručnika za učitelje i digitalnih materijala.

Nakon provedene javne nabave, Skupština je između ostalog odobrila cjenik toplog obroka u santovačkoj školi. Ravnatelj Znanstvenog zavoda Hrvata u Mađarskoj Stjepan Blažetin obavijestio je nazočne kako će Zavod u suradnji s Croaticom d.o.o. i Histriom Bt. 26. rujna u Budimpešti organizirati svečanost i znanstveni skup u čast 120. obljetnice rođenja Miroslava Krleže. Skup će početi u 10 sati u Croaticinim prostorijama, uz cjelodnevni program, predstavljanje knjige, kazališnu predstavu, te osam izlaganja uglednih stručnjaka, dobrih poznavatelja Krležina života i djela.

Prema pismenom prijedlogu, u prvom polugodini ostvareni su dodatni prihodi, čime su prihodi i rashodi povećani s iznosom od 35,313 milijuna forinta. Pri tome su navedeni prihodi od potpore Ministarstva ljudskih resursa za 2013. godinu koji su ostvareni 2013. godine za podupiranje kulturnih priredaba, naknadno tražena kompenzacija za 2012. godinu koja je također ostvarena 2013. godine, potpora Samouprave sela Santova za djelovanje santovačke Hrvatske škole, zatim

prihodi od usluga i kamata, povrat kredita Neprofitnog d. o. o. «Croatica». Među rashodima navode se povećanje financiranja ustanova ugrađivanjem kompenzacije za plaće u proračun ustanova, izdaci za pripreme radove razvijanja vrtića. Planirani prihodi s 832.085 milijuna ostvareni su s 432.255 milijuna forinta, a rashodi s 349.334 milijuna forinta. Uslijedila je rasprava o izmjeni HDS-ova proračuna za 2013. koja je, kako reče voditelj Ureda HDS-a Jozo Solga, bila potrebna zbog međuvremeno dobivene potpore putem natječaja, nadalje obračuna natječaja od prošle godine, te zbog ulaganja koje će početi tekućega mjeseca. Prema tome ukupni prihodi i rashodi proračuna povećani su na 892,405 milijuna forinta. Prihodi HDS-a za djelovanje povećani su s iznosom od 2,7 milijuna forinta, a rashodi s 1,7 milijuna, dok su prihodi za nakupljanje povećani s 57,620, a rashodi s 58,620 milijuna, ukupno su prihodi i rashodi za djelovanje i za nakupljanje povećani s iznosom od 60,320 milijuna. Skupština je ovlastila predsjednika da se u svezi s pripremama razvijanja pečuškog vrtića za otkup zgrade od Samouprave grada Pečuha, odnosno radi provedbe mjera razvijanja, preuzme obveza do 43.244 tisuća forinta.

Pri tome navedimo i tri projekta koji su tijekom ili će uskoro početi. Proračun projekta TAMOP – 3.4.1.A-11/1-2012.-0006 „Razvijanje hrvatskih nastavnih pomagala i programa potpore“, s ukupnim prihodima i rashodima od 193,620 milijuna forinta (2012. g. 23,021 milijuna, 2013. g. 74,814, i 2014. g. 95,605). Proračun projekta Hungary–Croatia IPA Cross-border Co-operation Programme 2007–2013 NMCCSCBC HUHR/1001/2.2.3./0004 s ukupnim prihodima i rashodima 10,980 milijuna forinta (2012. g. 6,810 milijuna, 2013. g. 4,170). Proračun projekta DDOP-3.1.2-12-2013-0017 „Razvijanje Hrvatskog vrtića, osnovne škole, gimnazije i učeničkog doma Miroslava Krleže“ s prihodima i rashodima od 120 milijuna forinta (2013. g. 41,091, 2014. g. 78,909).

U nastavku sjednice na dnevnom je redu bilo riječi i o pripremama Državnoga hrvatskog dana koji će se održati 16. studenog ove godine u Baji. Kako uz ostalo reče predsjednik Hepp, predsjednici Hrvatske i Mađarske primili su se da budu pokrovitelji priredbe, ali još nisu potvrdili svoj dolazak. Upravo zbog takozvanoga bunjevačkog pitanja bilo bi dobro da svojim dolaskom podupru hrvatsku zajednicu. Dopredsjednica Skupštine HDS-a Angela Šokac Marković, ujedno i domaćin bajske priredbe koju suorganiziraju Hrvatska državna samouprava i Savez Hrvata u Ma-

đarskoj, ukratko je obavijestila nazočne o planiranome programu. Prema njezinim riječima, program počinje u 15 sati misnim slavljem na hrvatskome jeziku koje će u župnoj crkvi Svetog Antuna Padovanskog predvoditi mons. dr. Đuro Hranić, đakovačko-osječki nadbiskup. Slijedi svečana sjednica s prigodnim kulturnim programom u Gradskome kazalištu, s početkom u 17 sati, a predstaviti će se tradicije i običaji bačkih Hrvata. Nakon programa slijedi druženje, koje će se zbog velikog broja sudionika održati na dva mjesta, ali vrlo blizu na središnjemu Trgu Svetog Trojstva, za uzvanike u Palači kulture, a za druge u Hotelu „Dunav” gdje će okupljene zabavljati bajski tamburaši. Za tu prigodu suorganizatori snose troškove po jednog autobusa iz svake hrvatske regije u Mađarskoj.

Podulja rasprava razvila se oko posljednje točke dnevnog reda, o organiziranju medijskog centra, jedinstvenoga medijskog prostora Hrvata u Mađarskoj, koji bi i nadalje djelovao u okviru Croatice, ali usklađivanjem rada Hrvatskoga glasnika, Radija Croatice i mrežnih stranica, moguće on-line stranice, pod upravom zajedničkoga glavnog i odgovornog urednika/urednice. Ravnatelj Croatice Čaba Horvath smatra da bi rad i protok informacija mogao postati učinkovitiji. Tako bi budući glavni i odgovorni urednik imao bolji pregled nad radom, svjestan da to nije lako ostvariti jer se radi o različitim glasilima, novinama, radiju i elektronskom mediju, odnosno mrežnim stranicama. Kao mogućnost naveo je i pokretanje on-line stranica. Time bi mogli udovoljiti različitim naraštajima. Stvaranje jedinstvenoga medijskog prostora, organiziranje medijskog centra Hrvata u Mađarskoj poradi bolje iskoristivosti medijskoga prostora, ali i postojećih ljudskih, financijskih i tehničkih resursa, Skupštini je predložio i Odbor za kulturu, vjerska pitanja, mladež i šport. Pri tome istaknuvši da stvaranje medijskog centra ima smisla samo onda ako se stvore uvjeti za razvoj, za funkcionalniji rad pri unapređenju medijskog prostora. Smatra da je s tim usko povezan i izbor glavnog i odgovornog urednika budućeg medijskog centra. Odbor je nadalje predložio da bi najprije bilo potrebno razjasniti neke odnose i nadležnosti. Smatrajući da krovno političko tijelo, koje raspolaže sredstvima iz državnoga proračuna, nosi i odgovornost za održavanje i funkcioniranje medija, mora imati odlučujuću ulogu u odlučivanju strukture, postavljanju zahtjeva i djelovanju, stoga bi Skupština morala određivati glavne smjernice rada budućega hrvatskoga medijskog centra. U raspravi je istaknuto da je to u nadležnosti krovnoga političkog tijela, odnosno krovnih političkih tijela HDS-a i SHM, suvlasnika i osnivača. Budući da bi medijski centar i dalje djelovao u okviru Croatice, a financirao se kroz proračun HDS-a, sredstvima iz državnoga proračuna, onda bi se s pravom očekivalo da Skupština ima nadležnost određivanja i nadzora, konačno posrijedi su mediji svih Hrvata u Mađarskoj. Zato je potrebno najprije razjasniti i razgraničiti međuodnose, nadležnosti, primjerice tko i

na koji način treba raspisati natječaj, kome je odgovoran glavni i odgovorni urednik, kakav djelokrug ima, tko nadzire rad medija. Otvorena su i pravna pitanja, s obzirom da je «Croatica samostalna tvrtka, sa svojim statutom, uz to ima dva suosnivača, Hrvatsku državnu samoupravu i Savez Hrvata u Mađarskoj, a ravnatelj je poslodavac glavnog i dogovornog urednika, stoga se mora uzeti u obzir i statut tvrtke. Predsjednik SHM-a Joso Ostrogonac naglasio je kako će Savez dati svoje ime ako mu se kompetencije ne mijenjaju, zauzimajući se za sve ono što je zajednički postignuto. Kako uz ostalo reče, ako se želi napraviti nešto novo, onda je potrebno bolje razraditi, jer neka pitanja već 20 godina guramo pred sobom. Potrebno je odrediti ovlasti dvaju nadležnih tijela, ističući da su posrijedi mediji svih Hrvata u Mađarskoj. Sudionici u raspravi većinom su podržali organiziranje jedinstvenoga medijskog prostora, medijskog centra Hrvata u Mađarskoj, ali smatraju da se upravo zbog narečenih otvorenih pitanja bolje razradi organiziranje medijskog centra, da se razjasne ovlasti svih sudionika, od glavnog urednika do «Croatice» i njezina ravnatelja, odnosno dvaju suvlasnika i osnivača. Tako je Skupština prihvatila odluku da se odgodi odluka o organiziranju medijskog centra, da se privremeno produlji mandat glavne i odgovorne urednice do kraja godine, a da se do skupštine potkraj listopada ove godine razradi prijedlog organiziranja medijskog centra, da se za to zaduže ravnatelj «Croatice», Odbor za kulturu, vjerska pitanja, mladež i šport te Odbor za pravna pitanja. Međuvremeno će o tome raspravljati i nadležno tijelo Saveza Hrvata u Mađarskoj, a o organiziranju medijskog centra raspravljat će se na zajedničkoj sjednici dvaju krovnih tijela, Skupštine HDS-a i Predsjedništva SHM-a, u listopadu. Tada će se donijeti i odluka o raspisivanju natječaja za glavnog i odgovornog urednika.

Na sjednici zatvorenoj za javnost vijećalo se o dvije točke dnevnoga reda, o donošenju odluke o dodjeli odličja Hrvatske državne samouprave u povodu Državnoga hrvatskog dana 2013., o javnoj nabavi Projekta DDOP-3.1.2-12 „Razvijanje obrazovnih ustanova”, odnosno imenovanju ocjenjivačkog odbora za javnu nabavu prema postojećem pravilniku. Kako saznajem, Skupština je donijela odluku o dodjeli četiriju odličja Hrvatske državne samouprave za istaknutu djelatnost na području kulture, hrvatskog odgoja i obrazovanja, hrvatskog društveno-političkog života i za hrvatsku mladež u Mađarskoj, te o imenovanju ocjenjivačkog odbora za javnu nabavu narečenog projekta. Osim toga donesena je i odluka o produljenju mandata glavnoj i odgovornoj urednici Hrvatskoga glasnika Branki Pavić Blažetin do kraja ove godine, a Neprofitnom d. o. o. „Croatica” odobreno je da za obnovu krova zgrade u Ulici Nagymezőz uzme kredit od 13 milijuna forinta, a da joj se u istom iznosu da predujam koji će vratiti u roku od pola godine.

H. g.

BAJA – U tome podunavskom gradiću 3. rujna održani su prijevremeni izbori u 3. izbornoj jedinici, nakon što je upražnjeno mjesto u svibnju preminule dr. Tünde Bálint, zastupnice stranke Fidesz, koja je na izborima 2010. godine osvojila 58,9 posto glasova. Prema neslužbenim rezultatima, uz izlaznost birača od 32%, pobijedio je Csaba Kovács (Fidesz) koji je osvojio 467 glasova (46,9%), druga je bila Melinda Teket (zajednički kandidat MSZP-Együtt-DK) koja je dobila 406 glasova. Treći je bio kandidat Jobbika, a četvrti kandidat LMP-a. Od ukupno pet, u tri izborna kruga pobijedila je Melinda Teket, a u dva Csaba Kovács.

KERESTUR – Hrvatska samouprava toga mjesta 31. kolovoza organizirala je hodočašće u poznato proštenište Presvete Krvi Isusove u Ludbreg. Vjernici su napunili veći autobus te doputovali u gradić kako bi sudjelovali na misnome slavlju. U ludbreško proštenište hodočasti se tijekom čitave godine, a velika proštenja u čast Presvete Krvi Isusove održavaju se četiri dana uoči prve rujanske nedjelje. Na tome mjestu, prema predaji, 1411. godine zbio se nesvakidašnji događaj. Za vrijeme bogoslužja svećeniku koji je sumnjajući u istinitost riječi Pretvorbe „Ovo je tijelo moje” i „Ovo je moja krv...” u kaležu je nakon lomljenja hostije na tri dijela potekla prava krv. Zaprepašten i silno preplašen, svećenik je brzo završio svetu misu. Tekućinu iz kaleža pospremio je u staklenu posudicu i na svojoj samrti javno je priznao što se dogodilo i tekućinu predao na čuvanje. Predaja govori da su se od toga vremena u Ludbregu počela događati čudesna ozdravljenja. Na proštenište godišnje odlazi više od 80 tisuća hodočasnika.

SIGET – Više od 600 milijuna forinti uloženo je u obnovu grada. Dovršena je nadogradnja Vigadóa, čija je izgradnja započeta još 1987. g. po planovima Imrea Makovecza. Na radove je utrošeno 613 milijuna forinti iz domaćih i unijskih izvora. Na svečanoj predaji János Kolovics izjavio je da s obnovom središta grad će postati jači centar mikroregije. Obnovljeno je središte grada, Trg Zrinskoga, u središtu su postavljene ukrasne pločice na javnim mjestima, obnovljena je javna rasvjeta, promijenjeni su cjevovodi i izgrađena su nova parkirališta.

KANIŽA – U povodu Međunarodnog dana turizma Udruga za turizam i inovaciju društva toga grada 27. rujna, s početkom u 17 sati, organizira priredbu „Igraj kolo” – kajkavski folklorni festival na Trgu Eržebet na kojem će se predstaviti tamburaški sastav i pjevački zbor kaniške Hrvatske samouprave i Sumartonski lepi dečki, a na Trgu će se prirediti plesačnica.

Povodom blagdana Male Gospe na santovačkoj Vodici

Četvrto hodočašće bačkih Hrvata i susret prijateljskih zajednica na tromedi

U organizaciji Hrvatske samouprave i Rimokatoličke župe sela Santova, 7. rujna u marijanskom svetištu na santovačkoj Vodici priređeno je 4. hodočašće bačkih Hrvata i prijateljskih hrvatskih zajednica na tromedi. Pošto je lani Santovo bilo domaćinom državnoga hrvatskog hodočašća u organizaciji Hrvatske državne samouprave, ove godine ponovno je održan trojni susret, a okupili su se bački Hrvati – Bunjevci, Šokci i Raci, te prijateljske hrvatske zajednice na tromedi Hrvatske, Mađarske i Srbije. Marijansko svetišće na santovačkoj Vodici, koje je 1838. posvetio kalački biskup Petar Klobusitzky, u prošlosti hodočasno mjesto i proštenišće santovačkih i bačkih Hrvata, poradi duhovnoga zbližavanja i jačanja vjere, ove je godine pohodilo domalo tristo hrvatskih vjernika, štovatelja Blažene Djevice Marije, koji su u organizaciji mjesnih hrvatskih samouprava i udruga došli iz mađarskog dijela Bačke: Aljmaša, Baje, Čavolja, Dušnoka, Gare, Kačmara, Kalače, Kečkemeta, Santova i drugih naselja, nadalje iz Vojvodine (Srbije): iz Monoštora (Bački Monoštor) i Berega (Bačkog Brega), te Hrvatske: iz prijateljskog naselja Petrijevac.

Međunarodni značaj okupljanja na santovačkoj Vodici ove je godine proširen i na Srijemsku biskupiju jer je hodočašće ove godine uvećao prečasni Jozo Duspara, začasni kanonik, župnik dekan iz Zemuna. Pred misno slavlje molila se krunica, što su je predvodile santovačke Šokice u pratnji župnoga kantora na orguljama, koji je predvodio pjesmu pučkoga crkvenog zbora santovačke hrvatske zajednice.

Okupljene vjernike, goste i uzvanike u ime domaćina pozdravili su santovački župnik Imre Polyák, i predsjednik santovačke Hrvatske samouprave, među njima posebno prečasnog Jozu Dusparu, začasnog kanonika, župnika dekana iz Zemuna, Ljiljanu Pancirov, generalnu konzulicu Republike Hrvatske u Pečuhu, Josu Ostrogonca, predsjednika Saveza Hrvata u Mađarskoj, Angelu Šokac Marković, dopredsjednicu Hrvatske državne samouprave, predstavnike prijateljske Općine Petrijevac, na čelu s načelnikom Ivom Zelićem, te skupine hodočasnika iz spomenutih naselja. Misno slavlje na otvorenom oltaru pokraj velebnoga Gospina kipa, koji je postavljen i posvećen u listopadu 2008. godine, predvodio je prečasni Jozo Duspara, začasni kanonik, župnik dekan iz Zemuna, odnosno Srijemske biskupije. S njime su suslužili Stipan Periškić, đakon iz Monoštora, te santovački župnik Imre Polyák, ujedno i biskupski vikar za narodnosti Kalačko-kečkemske nadbiskupije.

– Evo nas ovdje u ovome marijanskom svetištu, mjestu gdje se moli Bogu, mjestu gdje se posebnim poštovanjem časti Blažena

Djevica Marija, naša Nebeska Majka. To je samo jedan od blagdana, sutrašnji blagdan rođenja Blažene Djevice Marije, koji se slavi u čast naše Nebeske Majke – reče uz ostalo prečasni Jozo Duspara na početku svoje prigodne propovijedi.

U svome razmišljanju on se osvrnuo na to kako Crkva živi i djeluje već dvije tisuće godina. Mnogo toga se promijenilo u svijetu, ali Isus, njegovo ime, njegova nauk ostaje, Evanđelje Isusa Krista i dalje traje. Ono je i danas popularno, i danas se nudi ovim naraštajima, i danas ima smisla.

– Kako god izgleda da smo gospodari svoje sudbine, i da za sve postoji osiguranje, ipak suvremeni čovjek trpi od mnogo toga čega se boji, od straha. Nama kršćanima sam Bog progovara kroz povijest, i u Blaženoj Djevici Mariji, i u raznim vremenima, težim i lakšim za hod kršćanskog života. Apostolska je zajednica nakon događaja koji se dogodio kada je Isus uskrsnuo, pošla snažno i počela navještati istinu Uskrsnuća, a to sve nam govori da je sam Bog onaj koji daje sigurnost čovjeku, i da je potrebno i u ovo današnje vrijeme kada ljudi žive različite strahove, razli-

čite nesigurnosti, sebe staviti u ruke Božje. Prema njegovim riječima, razlozi naše sigurnosti i našeg unutarnjeg mira jesu vjera, trajna Kristova prisutnost kroza sva vremena i povijest. Ako je povijest bila u Bogu, zašto bi mi danas svoj život stavljali u nešto drugo. Tko ima živu vjeru u Krista, u Kristovu prisutnost, postaje neuništiv i nesalomljiv. Razlog je naše sigurnosti i snaga Crkve tijekom povijesti. Ma koliko god je Crkva oživljavala poteškoće, ali ona je uvijek doživljavala, nosila tu snagu, a snagu su joj davali oni mali ljudi. Kao još jedan razlog za sigurnost u svome razmišljanju prečasni Duspara naveo je i to kako vjerujemo da nad čitavim svijetom bdije Božja providnost, što se pokazalo kroz povijest.

Svoju propovijed završio je porukom okupljenima:

«Kada govorim da smo pozvani da osnažimo svoju jakost upravo u Blaženoj Djevici Mariji, da osnažimo svoju jakost u Bogu, preporučimo naše majke Blaženoj Djevici Mariji, da one u današnjem vremenu nađu snagu kako drugoj generaciji, kako svojim kćerkama, svojoj djeci protumačiti vjeru, i ne samo vjeru nego i povijest o kojoj sam koliko-toliko govorio, kako protumačiti svoju identitet, kako sve to na najbolji način čuvati u današnjem vremenu. Marija će promaknuti

Svećenici, odbornici hrvatske zajednice, santovačka djeca, mladež, i Monoštorkinje (desno) u izvornoj nošnji

naše želje, promaknut će majčinske želje, ali isto tako majke su danas pozvane da te vrijednosti o kojima govorim, da tu snagu koja je potrebna današnjim naraštajima da traže i unose u svoju djecu, da traže kroz molitvu, da traže kroz zajedništvo, da traže kroz ostvarenje vrijednosti kao što su ljubav prema Bogu i prema vjeri, da traže kroz ostvarenje moralnosti koja je potrebna današnjem čovjeku. Evo, braćo i sestre, Marija je bila snažna, ona je odgovorila: Evo me, neka bude volja Tvoja. I današnje majke prvenstveno, i današnji očevi, i svi ljudi dobre volje koji žele da svijet bude ljepši, da naša vjera bude snažna u našim zajednicama, neka se stave u ruke Blažene Djevice Marije, što su učinili naši djedovi, pradjedovi, a što je učinio hrvatski narod širom svijeta gdje god bio, a posebno u matičnoj domovini Hrvatskoj. Amen.»

Misno slavlje na hrvatskom jeziku uljepšano je zajedničkim pjevanjem hodočasnika koje su predvodili članovi santovačkoga crkvenog zbora, na čelu s župnim kantorom Zsoltom Sirokom u pratnji na orguljama. Tko pjeva, dvostruko se moli, što potvrđuju prekrasne tradicijske i novije pjesme koje su se pjevale: Došli smo ti, Majko draga, Danas se rodi jedna Divica, O, čudna Divice, poslušaj naš glas, Pjevaj aleluja Isusu, Svemožni Bože, milosti vrilo, Lipa si, lipa, Divo Marijo, Na oltaru sakriveno božanstvo, Ljiljane bili nebeskog kraja, Čuj nas, Majko, nado naša i Zdravo, Divo, svih milosti puna. Hodočasnici iz Bačkog Monoštora, santovačka djeca i mladež slavlje su pak uljepšali odjeveni u izvorne šokačke nošnje.

Na kraju mise okupljenima se prigodnim riječima obratio Stipan Balatinac, predsjednik Hrvatske samouprave sela Santova, te prije svega zahvalio prečasnomo Jozu Duspari što je prikazivanjem mise i s prigodnom propovijedi uveličao ovogodišnje hodočašće, ojačao sve nazočne u vjeri i u nacionalnoj svijesti, nadalje svima koji su se unatoč vrućini i

neugodnom prašnjavom putu odazvali pozivu. U ime santovačke hrvatske zajednice, a u znak zahvalnosti i sjećanja na boravak u Santovu predao mu je izvornu santovačku šokačku tkaninu. Prečasnio Jozo Duspara izrazivši zadovoljstvo zajedništva sa santovačkim Hrvatima, prisjetio se starih prijatelja kod kojih je zalazio početkom i sredinom devedesetih godina. Pošto je podijelio blagoslov, hodočasnici su zajedno otpjevali pjesmu Rajska Djevo, Kraljice Hrvata koja je odjekivala otvorenim prostorom.

Nakon misnoga slavlja, po povratku u selo, druženje hodočasnika nastavljeno je u prostorijama mjesnog doma kulture, koje su lijepo okićene prekrasnim tradicijskim šokačkim tkaninama, cvijećem i Gospinom slikom, a uz blagovanje za bogatim stolom, uz dobru kapljicu vina i ukusne domaće kolače koje su pripremile vješte ruke santovačkih žena, majka i baka.

Zajedničkom molitvom, pjevanjem i druženjem hodočasnici su na dostojan način, uz veličanstveno misno slavlje, proslavili blagdan rođenja Blažene Djevice Marije, a svojim su se domovima vratili ojačani u vjeri, u osjećaju zajedništva bačkih Hrvata, pa i šire preko granica.

Svojim sudjelovanjem, veličanstvenom slavlju pridonijeli su hodočasnici, županijska i mjesne hrvatske samouprave, ustanove i udruge, a domaćini svesrdnim zalaganjem, organizacijom i društvenim radom, a ne u posljednjem redu i materijalnom potporom. Priredba je ostvarena supotporom Hrvatske samouprave Bačko-kiškunske županije, Hrvatske samouprave sela Santova, santovačke Župne zajednice, Crkvenoga pjevačkog zbora, te brojnih pojedinaca hrvatske zajednice, hrvatskih samouprava i udruge koje su organizirale hodočasnike iz raznih naselja, te svih sudionika i gostiju što su se odazvali pozivu organizatora.

Tekst i slika: S. B.

BAJA – U suorganizaciji hrvatskih malonogometnih amatera iz Baje i gradske Hrvatske samouprave, 21. rujna u Baji je priređen malonogometni turnir za Hrvatski nogometni kup Bačke 2013. godine. Turnir je održan na gradskim športskim terenima u Ulici Pála Vasvária, na umjetnom travnjaku Športske dvorane „Istvána Bencea”, i to s potporom Hrvatske samouprave grada Baje. Na turnir su pozvane prijateljske malonogometne momčadi Hrvata iz Budimpešte, Dušnoka i Mišljenja. Kako je mišljenska momčad odrekla nastup, u nadmetanje je uključena još jedna bajska momčad. S najuvjerljivijom i najučinkovitijom igrom Bački su kup osvojili Dušnočani, drugo mjesto pripalo je drugoj bajsnoj momčadi, treće prvoj momčadi, a četvrti su bili Hrvati iz Budimpešte. Nakon proglašenja rezultata i uručenih pehara, susret je nastavljen zajedničkim ručkom i druženjem u blagovaonici fancaške osnovne škole, a uz dobru kapljicu bilo je i dobrog raspoloženja.

PEČUH – U tome baranjskom gradu 12. rujna ustrojen je pripremni sastanak u sklopu projekta Dravis 3, na kojem su sudjelovali i predstavnici Koprivničko-križevačke županije kao projektnog partnera. Tema je sastanka bila priprema dvodnevnoga treninga 15. i 16. studenoga u Pečuhu. U sklopu prvog dana održavanja treninga upriličit će se poduka, na kojoj će se naći teme poput zajedničke suradnje u pograničnom području u slučaju katastrofe, dragovoljačke specijalne službe, te zaštita kritične infrastrukture u Republici Hrvatskoj i Mađarskoj. Drugog dana treninga bit će simulacija potresa, te zatim vježba spašavanja, tijekom koje će se oblikovati zajednički zapovjedni operativni stožer.

PETROVO SELO – Turistička udruga Hrvatov u Ugarskoj iz Petrovoga Sela i ovo ljeto organizira trodnevni izlet u Hrvatsku. Kako nam je rekla Edita Horvat-Pauković, predsjednica Udruge, ekskurzija za 45 putnika, od 4. do 6. oktobra, sadrži posjet Karlovačkoj pivovari ter Nacionalnom parku Krka. Zvana toga jur najpr lipe doživljava običuje cjelodnevni izlet na Kornate s brodom. Noćevanje je na Pagu, u «Zavičaju», Kulturno-prosvjetnom centru i odmarališću Hrvatov u Ugarskoj.

DUŠNOK – Potkraj srpnja ove godine počelo je ulaganje vrijedno 126 milijuna forinta, putem potpore na natječaju od 125, a vlastitim udjelom od 5 milijuna forinta, koja uključuje obnovu nekoliko najvažnijih dušnočkih prometnica (dio Republičke ulice, dio Kossuthove prema groblju, Semmelweisova, Glavna i Dankóova ulica) čime će se poboljšati dostupnost radnih mjesta, javnih ustanova, škole, groblja i crkve. Projekt uključuje i gradnju parkirališta, te gradnju nove autobusne postaje u središtu naselja. Ovih se dana završava postavljanje rubnika, a zatim slijedi asfaltiranje. Za 31. listopada planira se predaja, a do tada će se posaditi i 200 novih stabala drveća radi zelenijeg naselja.

Na Renesansnom festivalu u Koprivnici

Renesansni festival u Koprivnici najveći je spektakl „živih slika” iz prošlosti u regiji, što svi ljubitelji povijesti, napose vojničke povijesti, starih zanata, renesansne glazbe trebaju vidjeti. Koprivnica, podravsko središte nedaleko od hrvatsko-mađarske granice, već od 2006. priređuje Festival, u počecima bila je to dvodnevna manifestacija, a do danas se razvila u petodnevnu pa je ove godine održana od 29. kolovoza do 1. rujna. Tijekom Festivala Koprivnica se pretvori u srednjovjekovni grad u kojem „žive” ljudi svih staleža renesansnog doba.

Sakupljači ljekovitog bilja

Zahvaljujući godišnjem odmoru, imala sam priliku posjetiti Renesansni festival u Koprivnici i zbog svojih lijepih dojmova ne mogu izbjeći da ne podijelim svoje doživljaje s cijenjenim čitateljima. Ako netko stigne u grad za vrijeme Festivala, treba računati na to da će ga sprava za vremeplov vratiti u 14. stoljeće, s bezbroj vitezova i dama, vlastele i dvorjana, obrtnika i trgovaca, pučana i kmetova, prevaranata i lakrdijaša, gubavaca, srednjovjekovnih svirača i plesača, čarobnica i alkemičara, nepismenih skitnica, krčmara i pijanaca, kuhara i gladnih prosjaka te još mnogih drugih likova iz davne prošlosti. Koprivničke zidine, ostaci nekadašnje veleborne, renesansne protuturske utvrde, potpuno ožive, a na pozornici uprizoren je dolazak kralja s brojnom svitom iz daleke Ugarske koji daruje povelju gradonačelniku, što koprivnički puk s raznim onodobnim proizvodima zahvaljuje. Koprivnica je 1356. proglašena slobodnim kraljevskim gradom, a taj joj je status dodijelio Ludovik I. Anžuvina. Vrhunac te svečanosti bila je prava srednjovjekovna gozba, napravljena u čast kraljeva dolaska. „Kraljevski kuhari” pripremili su jela prema srednjovjekovnim receptima u kojima je prevladavalo meso divljači, bez krumpira, rajčice, puretine, kukuruza i svega onoga što je poslije došlo u ove krajeve s američkoga kontinenta. Šarolikost viteških postrojba iz raznih zemalja (Slovenije, Italije, Mađarske, Slovačke, Češke, Austrije, Njemačke, Rusije, Poljske), među kojima su bili i crni vitezovi iz Kapošvara, dvorske lude, lakrdijaši neumor-

no i atraktivno zabavljali su kralja i brojne posjetitelje. Na najvišem dijelu zidina rekonstruirana je drvena utvrda ispod koje je predstavljena kopija izvornog srednjovjekovnog katapult koji je svakih sat vremena bacao kugle na grad, prikazano je gađanje lukom i strijelom, buzdovanom, noževima i sličnim oružjem, što su mogli iskušati i posjetitelji. Budući da grad Koprivnica svoje ime duguje biljci koprivu, prikazana su i jela od koprive, a od tradicionalnih pića posluživala se i medovica. Tema ovogodišnjeg Festivala bilo je

pivarstvo, pa je dočarana i proizvodnja piva na srednjovjekovni način, proizvedeno je pivo čak iz koprive. Zanimljivost ovogodišnjeg Festivala je i to da je priređen bez plastike. Jela i pića nuđena su u drvenim i keramičkim posudama, za tu su prigodu izradene zemljane krigle koje su se mogle unajmiti ili kupiti. Želi li tko više dana boraviti u srednjem vijeku, može unajmiti i šator pa uživati punih pet dana u davnim vremenima srednjega vijeka.

beta

PUSTARA – Hrvatska samouprava toga naselja, u suradnji s mlinaračkom Hrvatskom samoupravom, 28. rujna priređuje Berbenu povorku i veselje. Sudionici povorke krenut će iz Pustare na konjskim zapregama u 15.30 prema Mlinarcima. Na raznim postajama izvest će kratak program te nastaviti povorku u vinograd Šandoricu kako bi se vratili pred pustarski dom kulture, gdje će biti priređena veselica.

BUDIMPEŠTA – U Hrvatskom vrtiću u četvrtak, 26. rujna u 9.30 sati, priređuje se tradicionalni sajam povodom blagdana Svetoga Mihovila. Kao što je uobičajeno, toga se dana predvorje vrtića pretvori u pravi vrtlog vreće. Djeca se preruše u znatiželjnog kupca i prodavača, drvene štandove kiti šarolika roba, koju su za tu prigodu zajednički pripremile vješte ruke vrtićkih teta i djece.

Trenutak za pjesmu

Mirko Jirsak

SMIRENA RADOST

**Kad su ti grudi postale radost
mojih očiju,
postala si mi draga.**

**Kad su ti grudi postale radost
mojih ruku,
postala si mi žena.**

**Kad su ti grudi postale radost
usta djetinjih,
postala si mati.**

**Zato mi pogled često počiva,
smiren u radosti,
na tvojim grudima.**

Svijet boja Dragice Petrač Čturiilo

Dana 18. rujna u Mini galeriji Hrvatskoga kluba Augusta Šenoe otvorena je izložba amaterske slikarice i pjesnikinje iz Belišća, Dragice Petrač Čturiilo.

Generalna konzulica
Ljiljana Pancirov i Dragica Petrač Čturiilo

Otvarajući izložbu, generalna konzulica Ljiljana Pancirov između ostalog kazala je: „Riječ je o retrospektivi autorice, o raznolikosti motiva i tehnika kojima oslikava papir, svilu, ali i staklo i keramiku motivima rodne Slavonije. Njene dosadašnje izložbe nisu bile samo vizualni dodir s naslikanim motivima, one su nosile i miris cvijeća, bile su cvjetne priče, a poznati pokojni hrvatski muzeolog, znanstveni djelatnik i kolekcionar Antun Bauer poticao je amaterski rad, te iznimno cijenio likovni opus naše autorice i s pono-

som u Zagrebu 2000. god. otvorio njenu izložbu *Vukovar Baueru s ljubavlju*.

Današnja izložba nosi naziv *Ljepota u svemu oko nas*. Ona je znakovita za vrijeme i prostor u kojemu živimo. Ljepota je u čovjeku, prijatelju, u cvijetu i stvarima koje nas okružuju i podsjećaju na naše životne staze i trenutke. Ljepota je u oku gledatelja, i u njoj treba uživati. To ćemo učiniti i mi danas. Uхватiti trenutak ljepote umjetničkog izričaja Dragice Petrač Čturiilo. Dragica Petrač Čturiilo živi u Belišću i slikanjem se bavi od rane mladosti. Nije nepoznata i mađarskoj publici. Godine 1996. ima prvu

samostalnu izložbu u Palkonyi, a zatim u Gradskoj galeriji u Komlovu. Otada do danas imala je 33 samostalnih izložbi u Hrvatskoj, ali i inozemstvu – Slovačkoj, Njemačkoj i Americi u Teksasu. U svojem radu upotrebljava razne tehnike – ulje na platnu, akvarel na papiru i svili, akril na platnu i papiru, paste, olovku, tuš i kombinirane tehnike. Svoje umjetničke kreacije prebacuje i na staklene boce, njih nekoliko tisuća, te keramičke tanjure. Omiljeni su joj motivi cvijeće i vidičci, a u portretiranju teži što većoj sličnosti s modelom, ali i iskazivanju njegove emotivne i karakterne nutrine. Osim svjetovnih, inspiraciju nalazi i u crkvenim motivima, kroz vjeru kao veliku životnu potporu.”

-hg -

Foto: Ákos Kollár

BARČA – U organizaciji Hrvatske samouprave, u predvorju tamošnje Srednje škole Dráva Völgye 25. rujna, s početkom u 19 sati priređuje se plesanica uz Orkestar Vizin i Vesnu Velin. Ulaz je besplatan.

SERDAHEL – Hrvatska samouprava «Stipan Blažetin» raspisala je natječaj za učenike hrvatskih pomorskih škola pod naslovom „Volim Hrvatsku“. Oni učenici koji su boravili u Hrvatskoj, trebaju izraditi fotografiju koju su sami naslikali prigodom putovanja u matičnu domovinu ili naslikati s bilo kakvom tehnikom, a uz njih priložiti kratak opis mjesta, odnosno svoje osobne doživljaje. Rok je prijave natječaja 18. listopada 2013. Rezultati će se proglasiti u serdahelskoj Osnovnoj školi «Katarina Zrinski» u okviru programa Hrvatskih književnih dana. Podrobnije informacije mogu se dobiti na: beta@croatia.hu.

Bošnjački Hrvati iz Udvara 1960. godine, na snimanju za pečuški radio

Suradnja pečuškog i vinkovačkog ogranka Matice hrvatske

Slavonijaliber, Vinkovci i Vukovar

„Knjiga je ulaganje u budućnost, vrijednost koja povećava količinu znanja i omogućava nam da lakše prolazimo kroza život te pomognemo sebi i drugima.”

Sjedište Ogranka Matice hrvatske u Vinkovcima

Ispred Eltzova dvorca – razoren 1991. godine, u cijelosti obnovljen u sklopu projekta Savjeta Europe i Ministarstva kulture Republike Hrvatske

Drugu godinu zaredom hotel Slavonija u Vinkovcima i vinkovački Ogranak Matice hrvatske organiziraju sajam knjiga Slavonijaliber na kojem sudjeluju izdavači ne samo iz Hrvatske nego i susjedne BiH. Na 2. sajmu knjiga Slavonijaliber 213. godine sudjelovao je i hrvatski pjesnik Stjepan Blažetin, iz Pečuha. On je imao samostalan pjesnički nastup i književnu večer 18. svibnja u Hotelu Slavonija. Voditelj je književne večeri bio Dražen Švagelj, predsjednik Ogranka Matice hrvatske u Vinkovcima. Blažetin je uz čitanje pjesama dao i presjek dosadašnjega pjesničkog izričaja. Stjepan Blažetin, ujedno je i predsjednik Ogranka Matice hrvatske Pečuh. Stoga je boravak u Vinkovcima, bio prilika i za dogovaranje tješnje suradnje između dvaju

Matičnih ogranaka, iz Vinkovaca i Pečuha. Slavonijaliber je otvorio potpredsjednik Matice hrvatske, akademik Stjepan Damjanović, koji je rekao između ostaloga: „Osobito mi je drago da se ovakav sajam knjiga događa u Vinkovcima, gradu koji toliko mnogo ulaže u kulturu, koji tako kreativno, zanimljivo i uporno ne samo godinama nego stoljećima promiče pisanu riječ, sve ono što možemo zvati plodovima hrvatskoga srca i plodovima hrvatskoga uma.“

Od ove je godine Slavonijaliber ustanovio dvije književne nagrade koje će se dodjeljivati svake godine u dvije kategorije: za prvi objavljeni roman na hrvatskom jeziku u Hrvatskoj ili inozemstvu u protekloj kalendarskoj godini i za prozno djelo objavljeno na hrvatskom jeziku u inozemstvu u protekloj kalendarskoj godini.

Nastojimo zadržati i očuvati neprekidnost u nadi da ćemo u budućnosti stvoriti respektabilan sajam knjiga. Trebalo bi iskoristiti snagu Matice kakvu u Hrvatskoj nema nijedna druga nacionalna kulturna institucija, kaže predsjednik vinkovačkog ogranka i član Glavnog odbora Matice hrvatske Dražen Švagelj. Treba izgraditi kulturu čitanja i

podupirati ovaj i slične sajmove kako bi ljudi što prije shvatili da je knjiga ulaganje u budućnost, vrijednost koja povećava količinu znanja i omogućava nam da lakše prolazimo kroza život te pomognemo sebi i drugima, dodaje Švagelj. Govoreći o vinkovačkom ogranku Matice hrvatske, Švagelj naglašava kako se uspijeva angažmanom članova. Predsjedništvo broji četrnaest osoba i svi su aktivni, svatko tko preuzme obvezu, on je i ispunji. Zahvaljujući tomu, tijekom godine u prosjeku tjedno imaju i po dva kulturna događaja, a za vrijeme Dana Matice hrvatske u Vukovarsko-srijemskoj županiji u listopadu tjedno budu i po četiri događaja. Odlika je vinkovačkog ogranka gostoljubivost, u što se uvjerila i vaša urednica, kojoj su domaćini pokazali mnogo toga što nije vidjela i što je bilo novo za nju. Nastojali su mi pokazati, uistinu, pravo lice Slavonije, koje se rijetko može vidjeti negdje drugdje. Zavidna je nakladnička djelatnost vinkovačkog ogranka. Unatoč financijskim teškoćama, godišnje objave i do sedam naslova, kod kojih su izdavači ili suizdavači. Dr. Švagelj, patolog vinkovačke bolnice, sjeća se teških dana Domovinskoga rata i hrabrosti Vinkovčana, sjeća se svog oca i djeda koji su zabilježili svoje ime u povijesti grada. U Vinkovcima je Pododbor Matice hrvatske, osnovan 1959. zaslugom Dionizija Švagelja, oca našega domaćina. Dana 4. svibnja 1990. godine u Narodnoj knjižnici (zgrada „Hrvatskog doma” u Zvonimirovoj ulici, koja je izgorjela u ratu) održana je obnoviteljska (osnivačka) skupština Ogranka Matice hrvatske u Vinkovcima kojom je Ogranak službeno počeo s

Akademik Stjepan Damjanović i ravnatelj Znanstvenog zavoda Hrvata u Mađarskoj Stjepan Blažetin

radom. Ogranak Matice hrvatske Vinkovci nakon obnove rada ponovo je postao jedan od najvažnijih čimbenika u kulturnom životu grada i županije. Bogata izdavačka djelatnost i pokretanje nekoliko biblioteka (do sada je tiskano 46 različitih svezaka knjiga, te dvije grafičke mape, jedna slikovnica i jedan album stripa), a svake godine tiskan je i „Godišnjak” (do sada 16 brojeva), organizirano je oko dvije stotine koncerata ozbiljne glazbe, deseci predstavljanja knjiga, književnih večeri, filmskih projekcija, tribina za mladež, „Večeri s...”, a u matičinoj galeriji izlog „Slavonija, sveta zemlja Hrvatska” u središtu grada i u dvorani Ogranak postavljeno je više od tri stotine različitih izložaba. Ogranak Matice hrvatske Vinkovci danas ima 175 članova, a kolektivni su članovi Muška pjevačka grupa «Lipa», Komorni pjevački zbor «Cibalea» i Amatersko kazalište «Joza Ivakić». Rad je organiziran u osam odjela: Odjel za likovne umjetnosti (voditelj Antun Babić, prof.), Odjel za književnost (voditeljica Višnja Sorčik, prof.), Odjel za glazbenu umjetnost (voditelj mr. sc. Martin Mišković, dipl. ing.), Odjel za mladež (voditelj Hrvoje Radman, dipl. ing.), Odjel za kulturnu baštinu (voditelj Danijel Petković, prof.), Odjel za gospodarstvo (voditeljica Sanja Bošnjak, dipl. oec.), Odjel za obitelj (voditelj dr. sc. Drago Iličić) i Odjel za film, video i fotografiju (voditelj Antun Smajić, dipl. ing.). Predsjednik je Matice hrvatske Vinkovci doc. dr. sc. Dražen Švagelj, a potpredsjednici dr. sc. Tomislav Talanga i Marko Landeka, prof.

Izvrstan domaćin nam je i germanist Tomislav Talanga kojega smo zajedno s dr.

Književnica Ivana Šojat Kuči sa suprugom u društvu Dražena Švagelja i Stjepana Blažetina

Švageljom upoznali još lani na Danima ogranaka Matice hrvatske održanima u Tuzli. S ponosom govore o Vinkovcima, o povijesti grada i njegovoj arheologiji, obližnjem naližistu u Nuštru, Vukovaru, Vučedolskoj golu-bici..., ljudima i događajima, koji su obilježili burnu povijest grada na Bosutu, jednog od najstarijih i najdugovječnijih naseljenih područja u Europi, a i među najstarijima su na svijetu. Tako nam kazuju naši domaćini. Profesor arheologije sa zagrebačkoga Filozofskog fakulteta Aleksandar Durman na temelju artefakata tvrdi da je neprekinutost života u Vinkovcima dulji od osam tisuća godina. U razgovorima s predsjednikom Matice hrvatske Pečuh Stjepanom Blažetinom, akademikom Stjepanom Damjanovićem koji je otvorio Sla-

vonijaliber, glavnim tajnikom Matice hrvatske Švageljom predlažem organiziranje sajma knjiga svih ograna-ka Matice hrvatske u Zagrebu, gdje žive ljudi iz svih dijelova Hrvatske, kojima su zanimljiva izdanja Matičinih ograna-ka jer pojedinačna snaga nije dovoljna za tako veliki sajam i zato predlažem da to organizira Središnjica.

U sklopu Slavonijalibera akademik Damjanović i Ivan Jurčić predstavili su novo iz-

danje Matice hrvatske u biblioteci Stoljeća hrvatske književnosti: Stjepan Ivšić i Josip Hamm.

Na Slavonijaliberu predstavljen je i novi roman osječke književnice Ivane Šojat Kuči „Ničiji sinovi” te putopisni roman Hrvoja Jurića „Marijanov izbor”, a upriličeno je i druženje sa slikarom Dubravkom Matakovićem, poznatim crtačem stripova.

U povodu 90. obljetnice rođenja Dionizija Švagelja (1923–1985) vinkovački OMH priredio je predstavljanje njegovih sabranih djela. Istaknuti Vinkovčanin, književnik i znanstvenik, prosvjetno-pedagoški i kulturni djelatnik Dionizija Švagelj poticatelj je osnutka i prvi ravnatelj vinkovačkog Centra za znanstveni rad JAZU, ravnatelj Gradskog muzeja Vinkovci, utemeljitelj obnovljenog Ogranaka Matice hrvatske Vinkovci i njegov predsjednik sve do zabrane rada 1971. Sabrana djela Dionizija Švagelja, za koja je Ogranak u Vinkovcima dobio Zlatnu povelju Matice hrvatske (2012), sadrže sedam knjiga koje objedinjuju pjesnički opus te veliki znanstveni opus Dionizija Švagelja. OMH u Vinkovcima predstavio je i biblioteku za djecu i mladež Grafiti, o kojoj je govorio urednik i jedan od autora Vladimir Bakarić. Posebna gošća bila je Marija Renić, autorica romana za mlade Poljubac na raskrižju.

Program Slavonijalibera zatvorili su flautist Cveto Kobal i pijanist Jakša Zlatar, koncertom pod naslovom Večer sonata za flautu i klavir. Prije koncerta predstavljena je knjiga Radovana Lorkovića Melita Lorković: Pozajmici, Lorkovići, Melita i ja, posvećena hrvatskoj pijanistici svjetskoga glasa Meliti Lorković (1907–1987). Knjigu, koju prati CD s koncertnim izvedbama Chopinovih djela snimljenim od 1951. do 1978., predstavio je Jakša Zlatar, urednik i nakladnik. O društvenim i političkim prilikama uoči, za vrijeme i nakon Drugoga svjetskog rata, zbog kojih je Melita Lorković doživjela osobna stradanja, govorili su Hrvoje Janković i Dražen Švagelj.

Memorijalno groblje žrtava Domovinskog rata, na kojem su pokopani cijeli naraštaji, mladost grada Vukovara i cijele Hrvatske

Aktivnosti dombovarske Hrvatske samouprave

Prijateljstvo koje traje

Rijetki su toliko neprekidni i godišnje više puta uzajamni posjeti i veze kao što postoje između gradova Vira i Dombovara, i to zahvaljujući i aktivnim zastupnicima dombovarske Hrvatske samouprave, na čelu s predsjednikom Gaborom Vargom-Stadlerom, i načelniku grada Vira Kristijanu Kapoviću. Brojno dombovasko izaslanstvo još potkraj svibnja posjetilo je Vir, 17–20. svibnja, a uzajamni posjeti nastavljeni su i ovoga ljeta, pa su brojni Dombovarci i ljetovali na ovom otoku i gradu u zadarskom otočju.

Tako je primjerice svibanjsko izaslanstvo predvodio dombovaski gradonačelnik Loránd Szabó. On je zahvalio Viranima i načelniku Kristijanu Kapoviću na toploj dobrodošlici te im je na čuvanje uručio lutku s posebnom narodnom nošnjom koja će se sa svakim budućim posjetom obogaćivati novim pojedinostima. Naravno, i ovoga je puta odigrana već tradicionalna utakmica između NK „Mornara” i FC „Dombóvári”. Utakmica je završila rezultatom 3 : 3, a pobjedu su izvođenjem jedanaesteraca odnijeli dombovaski igrači.

Brojno dombovasko izaslanstvo posjetilo je obližnje naselje Lozice, gdje je predan na uporabu novi športski i kulturni centar, a imali su priliku upoznati i poznate pjevače Bepa Matešića i Davida Ricova koji diljem svijeta promiču dalmatinsku „pismu”. Uživali su u njihovoj izvedbi. U virskom restoranu Kotarina, u organizaciji Općine Vir, sudjelovali su koncertu poznatog estradnog umjetni-

ka Jole. Drugoga dana posjeta pogledali su svjetionik u zadarskoj okolici koji služi kao turističko odredište, hotel.

Cilj je susreta i ovoga puta bilo međusobno zbližavanje stanovnika dvaju gradova, razmjena iskustava, suradnja samouprava.

Prijateljska večer u Dombovaru

Dombovaska Hrvatska samouprava tijekom ljeta održala je svoju Prijateljsku večer vezano uz dan Svete Ane.

Vrijeme održavanja priredbe namjerno je odabrano blizu dana Svete Ane, naime ta svetica među katoličkim Hrvatima vrlo je štovana, a u Mađarskoj za njezino ime vežu se poznati balovi.

Premda je srpanj vrijeme godišnjih odmora, ljetovanja, na Prijateljsku večer u podrum na Trgu Jánoša Aranya okupilo se gotovo osamdeset sudionika. U ondašnjim velikim vrućinama bilo je vrlo ugodno u podrumu, koji svojim osebnim ozračjem uvijek očara goste.

Okupljene je pozdravio predsjednik dombovarske Hrvatske samouprave Gabor Varga-Štadler, među njima posebno Ljiljanu Pancirov, generalnu konzulicu Republike Hrvatske u Pečuhu. Konzulica je u svome pozdravnom govoru pohvalila aktivno djelovanje Hrvatske samouprave koja okuplja pripadnike hrvatske narodnosti u gradu, odnosno simpatizere hrvatske kulture.

Samouprava je mnogo učinila i u povezivanju gradova Dombovara, Vira i Ogulina, koji uspješno surađuju i međusobno se posjećuju. Večeru je financirao poduzetnik Zoltan Müller, koji već dugi niz godina pomaže Samoupravu, a kolače su pekle članice Samouprave i Hrvatskoga kluba. Mnogi su sudionici donijeli svoje domaće vino, rakiju. Na zabavi je svirao vršendski Orkestar „Orašje”.

Bernadeta Blažetin

VIR – Brojnim kulturnim, zabavnim i športskim aktivnostima te svečanom sjednicom Općinskog vijeća održanom u večernjim satima Virani su 29. kolovoza na svečan način obilježili Dan Općine i njezinih 20 godina postojanja, te zavjetni blagdan Glavosijek Sv. Ivana Krstitelja. Svečanoj sjednici nazočili su joj brojni gosti i uzvanici, među njima i gradonačelnik prijateljskoga mađarskoga grada Dombovara Loránd Szabó, te zastupnici dombovarske Hrvatske samouprave.

Mala stranica

Dana 22. rujna stigla jesen

Proteklih nas je dana vrijeme upućivalo na rastanak s vrućim danima i skorim susretom s bogatstvom i šarenilom jesenskih boja. Prvog dana jeseni dolazi do astronomske pojave poznate pod nazivom ravnodnevnicu ili ekvinočij. To je pojava kada Zemljina os nije nagnuta ni od Sunca ni prema njemu, a središte Sunca nalazi se u ravnini Zemljina ekvatora. Trajanje dana i noći iznosi približno 12 sati, a Sunčeve zrake obasjavaju Zemljin ekvator pod pravim kutom. Od tog dana pa sve do prvog dana zime, tj. zimskog suncostaja, dan će se sve više skraćivati. Kao što sva godišnja doba, tako nam i jesen nudi mnoštvo ljepota, obilje plodova, a prirodu pretvara u šarenu sliku. Uživajte i vi u tome!

Razglednica iz Hrvatske

Motovun

U sjevernom dijelu Istre, iznad doline rijeke Mirne, smješten je najpoznatiji i najčudesniji istarski srednjovjekovni gradić Motovun-Montona. Motovun je grad-spomenik, drevni istarski akropolski gradić smješten na vrhu

277 metara visokoga brijega, čiji današnji izgled potječe još iz srednjeg vijeka, iz 12. i 13. stoljeća. Do vrha motovunskoga brijega i njegova venecijanskoga gradskog trga vodi najduže istarsko stubište s 1052 stube. Iz bogatoga graditeljskog nasljeđa gradića Motovuna vrijedno je pogledati gradska vrata s kulom, renesansnu gradsku palaču, gradsku ložu, srednjovjekovni raspored ulica, gradske cisterne i mnoge grbove na pročeljima zgrada. Položaj i vizura Motovuna čine ga jednim od najljepših starih gradova na Mediteranu.

Za pametne i pametnice

SKRIVAČICE

U svakoj se rečenici krije jedan rodbinski naziv. Primjer: u rečenici «Ana pobra tulipane.» krije se riječ brat.

1. Poštar mi donosi novine.
2. Poslije kiše nabuja Kupa.
3. Nabrali su punu košaru voća.
4. Sad nam amateri vode društvo.
5. Ta je svota cijeloj obitelji dosta.

Znate li

Turbo D3 – novi animirani film

Madagaskarski autori iz i Kung Fu Pande predstavljaju „vozačku“ 3D komediju o običnom pužu koji se usuđuje sanjati velike i brze snove. Nakon neobične nesreće on čudom dobiva moć iznimne brzine. S pomoću svoje vješte družine puževa, ovaj junak bez mnogo izgleda staviti će svoje srce i kućicu na crtu kako bi dokazao da nijedan san nije prevelik, ni ijedan sanjar premali.

VIC TJEDNA

Kralj lav sazva sve životinje na sastanak. Svi su došli na vrijeme, osim stonoge koja je zakasnila. Lav je upita zašto kasni? Kaže ona mirno: Pa na vratima je pisalo „Obriši noge!“

Književni kutak – Cesarić

TIHO, O TIHO GOVORI MI JESEN

Tiho, o tiho govori mi jesen:
Šuštanjem lišća i šapatom
kiše.
Al zima srcu govori još
tiše.

I kada sniježi, spušta se
tama,
U pahuljama tišina je
sama.

Dobriša Cesarić

Shodišće Gradišćanskih Hrvatov od Kisega do Celja u znaku tišine

Ovo ljeto je došlo do jubilaranoga, 90. shodišća Gradišćanskih Hrvatov u marijansko svetište Celje. Zadnji vikend augustuša u ovom štajerskom gradiću je posvećen hrvatskomu hvalodavanju, prošnji i molitvi našega naroda. Kot svako ljeto, iz Ugarske sad jur tri velike grupe su se otpravile na put: od Bizonje, Koljnofa i Kisega. Koljnofci su se ganuli s posebnom zadaćom, u dosad nevidjenom velikom broju. U velikoj pratnji već od pol stotine vjernikov je vraćen kip Putujuće Blažene Dvice Marije u Celje, koji je cijelo jedno ljeto gostovao pri nji i točno 40 ljet dugo putuje od jedne do druge hrvatske fare. U vijencu Petrovišćanov i u najbrojnijoj grupi med svimi hodočasnikima, na čelu sa Štefanom Dumovićem, skupa s pišaki iz Narde, Prisike, Hrvatskoga Židana, Čeprega, Kisega, Plajgora i Sambotela smo čez četire dane i mi, još jednoč, napravili put od 160 kilometarav. Čini mi se, nigdar ovako lako i brzo nije minulo ovo vjersko putovanje, kot ovom prilikom. U Ljetu vjere srićno je zašlo 85 hodočasnikov sa židanskim farnikom Šandorom Petkovićem, glavnim organizatorom shodišća, i dr. Šandorom Horvatom ki je bio zadužen za duhovni sadržaj, 24. augustuša, u subotu, par minut pred 17 uri do celjanske bazilike ter je sudjelovalo na večernjoj maši i prošeciji sa svićami, skupa s već jezero ljudi iz svih krajev gradišćanskoga kuta.

Jadaju me! Što se more toliko pisati ponovo za ovo shodišće? – trapu me s pitanjem. Nijedan put nije isti. Svako shodišće zbudja nove misli, zrelije ćuti, briga se za jedinstvene doživljaje. Ovo ljeto ove rećenice su uzrijale u meni tijekom neobićnoga putovanja.

Jedva smo ispoćivali Kraljevu u Petrovom Selu, pak se moramo jur zdignuti u ranoj zori da ulovimo povorku na tradicionalnom mjestu sastanka, pri kiseško-ratištofskom hataru. Poznata lica, već ljet rutinirani pišaki nas pozdravljaju i sva srića, zato svako ljeto se upametzamu i noviji, mladji obrazi. Hodoćas-tu ovde cijele familije, mati s kćerom i sinom, brat i sestra, prijatelji i poznaniki. Ovput su

med nami još i tri generacije, ako nek pomislimo na petrovisku obitelj Horvat, u kojoj stara-majka, kći, snaha i nukica (još školarica osnovne škole) skupa gazu na putu. Uprav to moremo reći i za familiju Grüll iz Prisike. Hižni par od ljeta do ljeta dopelja svoje dva sine na

ovo shodišće, a ljetos je je odsprohodio i dida. Prvi dan ugodno vrime od 25 Celzija nam jako odgovara. Lako pobijedimo prepreke, ali teže onu zapovid, ka nas po ideji Šandora Petkovića potisne na tišinu. Iako je ovo ljetno shodišće u kiseškoj grupi priredjeno u znaku tišine, par nas je ki tako ćutimo, da smo s ovom naredbom bolje kaštigani. Bliže k sebi, a bliže i Svevišnjemu Gospodinu – kažu za cilj ovoga umjetnoga mućanja. Negde u lugu se najdemo s ekipom nimških gospodinov, oni nas blagoslavljaju za daljnji put. Kad stanemo na poćivanje pri «Teti jabukov», lako konstatiramo, kako se je od lani razvijala privatna gospoćina, dobila je još i novi objekt. Cucki su se malo postarali, ali teta, ka jur

dobro gazi u svojoj visokoj starosti, još stane u oblok i maše nam sa smihom na licu. Nij jako vrimena, tribi je put nastaviti. Gledaš na livo pak govoriš, ovo ljeto već je i krav na paši. U Krumbachu, u susjedstvu fare, kade imamo prvo noćevanje, zatećemo i ovćice. Mirno trpu ljudsku blizinu, nije im ćudno, kako se okol' nji zdignu šatori. Utrudjenost ta dan apsolutno ne igra, kasno do noći se odzvanja smih. Rano ustajanje drugi dan pozlati džentlmensko podvaranje kiseškoga Maćija Štefanića s jutarnjom kavom. Ki bi znao negirati, to je posebna milina ženskomu srcu. Jutarnja molitva u jaćki, Aronski blagoslov za slavljениke i djelatnice ke do zadnjega trenutka snažu mjesto taborovanja, pak opet se najdemo na putu. Kristalno sjaji sunce, kad se zdignemo med tri križe. Nekako i ovo laglje ide. Dokle se šte naućna povidajka o sudbini stabal, vridno je proućavati ljudske oći i poglede. Jedan dan je za nami, a pred

nami otprilike 36 kilometarova u ovom drugom poglavlju putovanja. Tribi je predati se društvu, razgovoru i zaufanju Blažene Divoce Marije da će nas skroz čuvati. Zato ja osobno ne razumim neke rutinirane pišake oni se ganu svako ljeto s ovom grupom, a kad se začme molitva u čislu, oni stavljaju na se mp3, pak im mužika šumi u ušima. To je njevo duševno spunjenje na ovom hodočašću? Smišno. I negda-negda i iritirajuće! Gdo mi veli da 160 kilometarova čez četire dane more svaki leteći napraviti, ali četveronoške i obrnuto, tamo i najzad, kako je mudrovao pri stolu u krčmi jedan Petrovišćan, i gdo u cilju kaže da nije trudan, i da mu ništ ne boli, ta mora biti u zvanaredno dobroj kondiciji.

Gloggnitz nas čeka sa svojim širokim placom, orijaškom športskom dvoranom drugi dan navečer. 20. shodišće slavi Undanac Péter Guzmics ki pozove na manju goščinu cijelu grupu, to je već gvišni fundamenat za dobro raspoloženje. Dodatne falate ispoka iz auta i Židanac Janoš Horvat ki je i sam nekoliko put napravio celjansku relaciju, a sad nek uzdiše. Bol u koljenu ga sprichi! Njegova žena, kći i budući zet, političar iz Španjolske, takaj med nami pišaču. Alejandru se toliko vidi ugarska rič persze/pravoda da stalno ponavlja, a na kraju i na njemu ostane, kot kakovo prezime. I drugi dan junački trpi poteškoće pri hodu, pri raznovrsnom terenu, ali znaki izmučenosti se jur pojavljuju na licu, a komu ne? Večer je završen uz jačku i mužiku, potom u dubokoj sanji. Treći dan jur ide po naučnom redu: Aronski blagoslov u zahvali i slavi i onda gani se! U prvom gradu čeka nas petroviska specijalna brigada. Petroviski farnik Tamás Várhelyi sad jur nekoliko ljet pelja petrovisku dicu jedan cijeli dan na shodišće da prepoznaju lipotu ovoga tradicionalnoga shodišća. Ovpot dospene 17 dice i odraščenih, bivši i budući hodočasnik. Dobro napokani s domaćimi falati ter nas razveselu. U Paklenoj dolini petroviski duhovnik služi svetu mašu s prodikom o prednosti, plodu, preporuki tišine. Gor se ne zame upamet pak smo znova na putu. Visi most, kameni put nas pelja prik luga, a klopi grizu. Ništ nij prez pogibeli! Kad

Židanci i Čeprežani prvi put su nosili svoju celjansku majicu

jur dovoljno korakova potrošimo na asfaltu, koji nije najbolji teren za pišačenje, skloni smo misliti da je jur blizu Nasswald, naše obljubljenno alpsko selo, ali onda nek dojde duga ravnica i cesta prik sela. Dokle zajdemo do ognjogasnoga doma, kade izvličemo zadnju noć, najdemo vlasnika prelope alpske hiže uz cestu suprot doma. Jako je gostoljubiv, posudi nam šatorskim hodočasnikom plac, štoveć otvori i drivenu hižicu da tamo stavljamo naše torbe i kofere. On je sigurno najpr znao što nas čeka ujutro. Godina nas začme prati iza polnoći, mačehinski se ponaša i u pola četiri ujutro. Dokle raspravimo šatore, svagdir smo mokri. Marš se gane u totalnoj škurini i k tomu još u godini. Stanje je to za oduravanje! Mrsko je svitanje kad se pod kožu dovliče vlaga. Poti se človik pod jaknom, a vani ga peru godinaste kapljice. Nimamo pravo tužiti se, jer tri dane smo koralali u jako zgodnom vrjenu. Capari i onda kad se zdignemo na stijenu od nevolje, pak još i potom. Na Brigu za plakanje. Skoro nam na glavu se spuščaju oblaci. Pri novoj spomen-ploči kiseških hodočasnikov stanemo na molitvu. Tamo se pišu imena hodočasnikov ke smo izgubili u minulom ljetu. Ne prahamo

se paščiti, imamo vrimena i za duglje počivanja, ali brže zgotovimo i takozvani objed u «padat će-neće padati» vrjenu. Pri restoranu Terza se obliču svi hodočasnik u svoje «uniforme», majice ke po farbi ljetos oblikuju hrvatsku zastavu. Židanci, Čeprežani, Sambotelčani, štoveć i Peštanci prvi put nosu bijelu majicu do Celja. Tako se približavamo našem cilju, u gustom šipanju autobusov, mašinov i mahanju putnikov. – *Idu naši* – mislimo i koraki postanu friži. Pri pragu Celja nas čeka Štefan Dumović ki svenek maršira pred nami, svaka im čast u 73. ljetu starosti. Pri kratkoj stanki uz pilo i jilo sa šakom Petrovišćanov dovoljno su se i suze brisale. Pred ulazom u hodočasni grad, Koljnofac dr. Franjo Pajrić tekeri na biciklu. U ruksaku mu je križ, koji je proputovao većsto, ako ne jezero kilometarova «Po staza naših starih». Tradicionalno slikanje pri tabli Mariazell, i sad smo jur čisto blizu čudu, na što se pravoda vik četire dane dugo čeka! Kud se naša hrvatska jačka čuje, prolaznik stanu, aplaudiraju i mašu. I to je jedna forma «naše plaće», zavolj česa se je vridno ganuti svako ljeto. Kad zajdemo do štige bazilike, tuketanje srca u gutu ćutimo. Emotivno spravišće svakoga trza. Objamljenja, kušci, zahvale pripadaju junakom. Nam, ki smo se ganuli za svoje najmilije, za sve naše ljude, a i zavolj cijeloga našega naroda. Naglašuje to i superior Karl Schauer pri prijemu, po broju najjače hodočasne ekipe. Srušiti se pred oltar, suze točiti i isprazniti torbe molbe, prošnje, zahvalnosti... *O, Marija, čuj, Hrvati milo zdižu k tebi glas! Tebe Majkom našom zvati nam je radost, nam je čast. Glej, Hrvati su ti vjerni bili jur va stari čas. Kako naši oci slavni, vjerni smo ti do danas...* «Kruna na ov svetačni dan dolaska postavlja mašu i proščecija kroz varoš. Hrvatska jačka i molitva zavlada nad Celjem da se naježiš. Koljnofci zadnji put sprohadaju u povorki kip Putujuće Celjanske Marije. U hvalodavanju mi se jur lipo potihio preporučujemo slijedećemu shodišću...

-Timea Horvat-

Treće hodočašće Vršendana u Aljmaš

Nakon završetka Domovinskog rata Vršendani su bili prvi iz inozemstva koji su hodočastili u svetište Gospe od Utočišta. Tada, još pokraj ruševina bivše crkve, u prostorijama škole su se zajedno s mještanima i župnikom Antom Markićem molili i sudjelovali svetoj misi. U svetištu, koje su ustanovili davne 1704. godine redovnici isusovci, drugi put smo hodočastili nakon izgradnje nove crkve na obali Dunava, koja najviše sličí brodu.

Ove godine na blagdan rođenja Djevice Marije, skupa s minjorodskim Hrvatima, četrdesetak nas, u ranim jutarnjim satima smo krenuli u svetište, gdje se mnoštvo ljudi okupilo u crkvi i ispred nje, gdje su preko zvučnika pratili svetu misu i pjevali zajedno marijanske pjesme.

Nakon svete mise krenuli smo na kalvariju koja se nalazi iznad naselja. Izgradnja Križnog puta ovoga svetišta, nakon pedeset godina, počinje 2004. godine, dug je 480 metara, i postavljeno je 14 velikih hrastovih križeva. Mi smo na početku Križnog puta, kod kipa Blažene Djevice Marije otpjevali zajedno pjesmu Lipa si, lipa... i skupa se molili kod prve postaje Križnog puta. Tko je mogao, uspeo se do vrha kalvarije, odakle se pruža prekrasan pogled na svetište. Nakon objeda krenuli smo u Osijek, kako bismo na kraju našeg hodočašća posjetili katedralu Svetog Petra i Pavla.

Marijana Balatinac
Snimka: Dora Balatinac

U organizaciji lukoviške Hrvatske samouprave, na čelu s Ružom Bunjevac, pedesetak hodočasnika iz Lukovišća, Potonje i okolnih naselja 15. rujna hodočastilo je svetištu Majke Božje u Mariji Bistrici. Nazočili su središnjoj svetoj misi i molili molitvu Križnog puta.
(Foto: Renata Balatinac)

BAJA – Odjel za hrvatski jezik Zavoda za narodnosne i strane jezike pri Visokoj školi Józsefa Eötvösa u Baji od 26. do 28. rujna 2013. priređuje stručno usavršavanje iz metodike za hrvatske pedagoge koje će održati profesori metodičari s čakovečkog Pedagoškog fakulteta. Na usavršavanje s općom temom Ekologija, zaštita prirode i okoliša i dijete očekuju se učitelji(ce) i odgajatelji(ce) hrvatskoga jezika, a predavanja i radionice će održati metodičari glazbene kulture, hrvatskoga jezika, prirode i društva, tjelesne i zdravstvene kulture.

PETROVO SELO – Seoska i Hrvatska samouprava Petrovoga Sela ter Zaklada za Petrovo Selo srdačno Vas pozivaju 28. septembra, u subotu, na seoski dan i trgadbenu povorku. U deveti se začme program na dvoru Kulturnoga doma sa šalnim naticanji za ducu i odrasćene. U jednoj grupi sve skupa more biti pet peršonov, ki će morati svoje znanje koncentrirati na zadaće, ke se vežu uz trgadbenu, grojze i vinske običajje. Pri karaokeu pak će moći pokazati kandidati i svoju talentiranost u jaćenju. Za malodobnu ducu isto tako će stati na raspoglaganje razne djelaonice, npr. moljanje na asfaltu, igranja, farbanje lice, ručne šikanosti, jahanje na konju i magarcu. Naticanje u kuhanju je neophodni element jur seoskoga okupljanja i pravoda dobre zabave i za sve grupe, kot i za gladne ljude ki će pak ocijeniti dobre falate. U 15 uri štarta trgadbena prošecija krez selo, zatim će se podiliti nagrade pobjednikom na razni naticanji. Uvečer od 20 uri je predvidjen bal s petroviskim bendom Čungam. U balski program je stavljena i prava atrakcija, koncert grupe naše mladosti, Riva, koja sad slavi 30. jubilej utemeljenja. 29. septembra, u nedilju, takaj neće ostati Petrovišćani prez zabave i programa, pokidob se je selo naticalo i u projektu „Doma sam, Ugarska, rado te imam”, u kom je za ov nediljni program dostalo i pineznu potporu. Uvjeti su bili da uprav ta vikend se održava seoski dan, ali ka veća manifestacija za stanovništvo, a u nedilju uvečer u isto vrime će se ložiti oganj po cijelom orsagu u svi, kih 1200, naselji ka su se naticala. Tako na dvoru Kulturnoga doma od 19 uri se začme jaćenje, koje će okupiti sve muzičare sela, a od 21 uri će i oganj goriti, kamo je pozvano sve selo.

KERESTUR – Osnovna škola 27. rujna organizira tradicionalnu svečanost u spomen Nikole Zrinskog, čije ime nosi. Već po običaju, pred poprsjem Nikole Zrinskog priredit će se svečanost prilikom koje će prvoškolci prisegnuti, te bit će dodijeljene stipendije «dr. Karlo Gadanji». Za učenike pomurskih škola priređuju se natjecanja u učenju riječi iz hrvatskog, mađarskog, engleskog i njemačkog jezika, te iz krasopisa. U poslijepodnevnm satima provest će se biciklistička ruta do Novoga Zrina za učenike škole. Sutradan, 28. rujna, s početkom u 10 sati priređuje se Spomen-trčanje „Zrinski”, polumaraton na koji su se prijavili i trkači iz Hrvatske.

Stručni dan za vrtičke odgajatelje

Zavod za istraživanje i razvoj prosvjete treći put organizira stručni dan za vrtičke odgajatelje, koji se priređuje 30. rujna, u 11 sati, u lovranskom Srpskom vrtiću i osnovnoj školi. Dan otvaraju predsjednik Srpske državne samouprave Ljubomir Aleksov i ravnateljica Centra za stručne pedagoške usluge pri Institutu za istraživanje i razvoj prosvjete Márta Hancock. U okvirima priredbe o iskustvima primjene dramske pedagogije u narodnosnom odgoju govori Zorica Jurković, ogledno zanimanje priprema voditeljica vrtića Milica Aleksov. Stručni se dan završava raspravom. Narećena je priredba u proteklim godinama ostvarena u njemačkoj i slovačkoj narodnosnoj ustanovi. Nakana je nastavak razmjene iskustava, predstavljanje stručnih rezultata pri odgoju djece u vrtićima.